

Αναβολή, αναστολή και αποχή από την ποινική δίωξη, όπως προβλέπονται από τα άρθρα 44-50 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας

Σχετικά με τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας περί αναβολής, αναστολής και αποχής από την ποινική δίωξη, δεδομένου ότι κρίθηκε από τη Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή πως οι εναλλακτικές αυτές διαδικασίες απονομής της ποινικής δικαιοσύνης υλοποιούν τις αρχές της οικονομίας της δίκης και της επιτάχυνσης της διαδικασίας, θεσπίστηκαν και επανακαθορίστηκαν οι ρυθμίσεις των άρθρων 44 έως 50 Κ.Π.Δ., ώστε να αποτελέσουν έναν αποτελεσματικό μάντα για την αποσυμφόρηση δικαστικής ύλης (βλ. σελ. 22-23 της Αιτιολογικής Έκθεσης του ΣχΚΠΔ).

Ειδικότερα, με το άρθρο **44 του ΚΠΔ** με τίτλο τον ήδη υπάρχοντα, «Αναβολή και αναστολή ποινικής δίωξης», ορίζονται τα εξής:

«1. Σε περίπτωση πλημμελήματος, αν η ποινή που πιθανολογείται ότι θα επιβληθεί στον υπαίτιο, αλλά και οι άλλες συνέπειές της κατά τον ποινικό κώδικα, είναι μηδαμινές συγκριτικά με την ποινή που του έχει επιβληθεί αμετάκλητα στο παρελθόν για άλλη πράξη και που τώρα την εκτίει, ο εισαγγελέας, με την έγκριση του εισαγγελέα εφετών, έχει το δικαίωμα να **αναβάλλει** για αόριστο χρόνο την ποινική δίωξη με αιτιολογημένη διάταξή του. Αν όμως η ποινική δίωξη έχει αρχίσει, την **αναστολή** της για αόριστο χρόνο την διατάσσει αμετάκλητα το δικαστικό συμβούλιο ή το δικαστήριο με πρόταση του εισαγγελέα.

2. Παρόμοια αναβολή ή αναστολή ποινικής δίωξης μπορεί να διαταχθεί με τις ίδιες προϋποθέσεις και όταν ο κατηγορούμενος έχει ήδη **παραπεμφθεί** στο ακροατήριο για βαρύτερη πράξη, εκτός αν η ποινική δίωξη για την ελαφρότερη πράξη είναι αναγκαία για την ανακάλυψη της αλήθειας γενικά ή για την εκτίμηση του χαρακτήρα του κατηγορουμένου.

3. Και στις δύο παραπάνω περιπτώσεις μπορεί αργότερα να διαταχθεί από τις ίδιες αρχές η ποινική δίωξη ή η συνέχιση εκείνης που είχε ανασταλεί: α) αν η εκτέλεση της ποινής που επιβλήθηκε και έγινε αφορμή να διαταχθεί αναστολή για την άλλη πράξη έπαψε για οποιονδήποτε νόμιμο λόγο και β) μετά την αμετάκλητη εκδίκαση της κατηγορίας που εκκρεμεί και έγινε αφορμή να ανασταλεί η δίωξη».

Κατ' αρχήν, να σημειώσουμε ότι, όσον αφορά το εν λόγω άρθρο, δεν αντικαθίστανται καθόλου οι διατάξεις των παραγράφων 1-3 αυτού, αλλά απαλείφεται εντελώς η παράγραφος 4, η οποία προέβλεπε ότι στις περιπτώσεις αναστολής της ποινικής δίωξης σύμφωνα με τις παρ. 1, 2 και 3, δεν θίγονται τα δικαιώματα των παθόντων, που μπορούν να τα επιδιώξουν στο αρμόδιο πολιτικό δικαστήριο. Κάτι που είναι απόλυτα λογικό, αφού ο παθών δεν έχει πλέον το δικαίωμα να επιδιώξει την ικανοποίηση των χρηματικών του απαιτήσεων στο ποινικό δικαστήριο, αλλά δύναται να παρασταθεί μόνο προς υποστήριξη της κατηγορίας.

Το «μηδαμινό» ή μη της ποινής που θα επιβληθεί κρίνεται, κατ' αρχήν, με αναγωγή στην αφηρημένη πρόβλεψη του Ποινικού Κώδικα ή των ειδικών ποινικών νόμων. Οι «άλλες συνέπειες της ποινής» είναι λ.χ. η θεμελίωση υποτροπής, η ανάκληση ή η άρση αναστολής εκτέλεσης της ποινής, ενώ, σε κάθε περίπτωση, η αναβολή ή αναστολή της ποινικής δίωξης λειτουργεί *in personam* και δεν εμποδίζει

την πρόοδο της διαδικασίας για τους λοιπούς κατηγορούμενους, στους οποίους αποδίδεται η ίδια πράξη ή τους συμμετόχους αυτών. Όσον αφορά την παράγραφο 1 β', η αρμοδιότητα αναστολής ανήκει στο Δικαστικό Συμβούλιο εάν η υπόθεση δεν έχει παραπεμφθεί αμετάκλητα στο ακροατήριο, πρόκειται δηλαδή για περιπτώσεις, κατά τις οποίες διενεργείται προανάκριση {για τις παραπάνω σκέψεις βλ. Λάμπρο Μαργαρίτη, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, Ερμηνεία κατ' άρθρο, Τόμος Πρώτος (Άρθρα 1-304), 2^η Έκδοση, σελ. 180-181}. Εξ άλλου, μοναδική περίπτωση παύσης της εκτέλεσης της ποινής που αρχικά επιβλήθηκε, είναι αυτή της απονομής χάριτος, σύμφωνα και με τη διάταξη του άρθρου 564 περ. β' ΚΠΔ. Σημειωτέον βέβαια ότι μέχρι σήμερα, στην πράξη, η διάταξη αυτή δεν τυγχάνει εφαρμογής από τους Εισαγγελείς, τα Δικαστικά Συμβούλια και τα Δικαστήρια, δεδομένης και της δυνητικής εφαρμογής της.

Περαιτέρω, με το άρθρο **45 ΚΠΔ**, με τίτλο «Αποχή από την ποινική δίωξη. Αποχή υπό όρους» ορίζονται τα εξής:

«1. Στις περιπτώσεις του εγκλήματος της εκβίασης, που τελείται με την απειλή ότι θα αποκαλυφθεί αξιόποινη πράξη, ή της απάτης που, αν την καταμήνυε ο παθών ήταν ενδεχόμενο να αποκαλυφθεί από την ανάκριση ενοχή του για άλλη συναφή με την απάτη πράξη και να διωχθεί ποινικά, μπορεί ο εισαγγελέας, ύστερα από έγκριση του εισαγγελέα εφετών, με αιτιολογημένη διάταξή του να απόσχει οριστικά από την ποινική δίωξη για την πράξη της οποίας η αποκάλυψη απειλήθηκε με την εκβίαση ή για την οποία ήταν δυνατό να διωχθεί αυτός που εξαπατήθηκε, με την προϋπόθεση ότι η δίωξή της, συγκρινόμενη με τη βαρύτητα της εκβίασης ή της απάτης που επρόκειτο να διωχθούν, δεν είναι απαραίτητη για την προστασία του δημοσίου συμφέροντος.

2. Στις περιπτώσεις πλημμελήματος που απειλείται στο νόμο με ποινή φυλάκισης μέχρι ένα έτος ή χρηματική ποινή ή και τις δύο ποινές ή με παροχή κοινωφελούς εργασίας, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών, μπορεί, με αιτιολογημένη διάταξή του, ύστερα από έγκριση του εισαγγελέα εφετών, να απόσχει οριστικά από την ποινική δίωξη, αν κρίνει ότι δεν υφίσταται σοβαρό δημόσιο συμφέρον για τη δίωξη και συντρέχουν ειδικές συνθήκες κατά την τέλεση της πράξης, όπως ιδίως συντρέχον πταίσμα του θύματος, έλλειψη της βούλησής του για δίωξη, μικρές συνέπειες της πράξης, ή συγκεκριμένες ιδιότητες στο πρόσωπο που αποδίδεται αυτή, όπως για παράδειγμα ασθένεια, γήρας, αναπηρία, ή όταν το τελευταίο προσπάθησε να αποκαταστήσει άμεσα την συντελεσθείσα προσβολή.

3. Αν στις παραπάνω περιπτώσεις έχει ήδη ασκηθεί ποινική δίωξη με απευθείας κλήση στο ακροατήριο, το αρμόδιο δικαστήριο, μπορεί, ύστερα από πρόταση του εισαγγελέα και εφόσον συντρέξουν οι προϋποθέσεις της παρ. 2, συναινεί δε και ο κατηγορούμενος, αν είναι παρών, να παύσει οριστικά την ποινική δίωξη».

Η παράγραφος 1 διατηρήθηκε ως ισχύει, με αυτήν δε, προβλέπεται, η οριστική αποχή από την ποινική δίωξη με διάταξη του Εισαγγελέα Πρωτοδικών κατόπιν εγκρίσεως του Εισαγγελέα Εφετών, για αξιόποινη πράξη που τέλεσε ο παθών των αδικημάτων της εκβίασης και της απάτης, υπό τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις. Με την παράγραφο 2 εισάγεται νέος λόγος για την οριστική αποχή από

την ποινική δίωξη με διάταξη του Εισαγγελέα, υπό την προϋπόθεση ότι συντρέχουν ειδικές συνθήκες, όπως οι ενδεικτικώς και όχι αποκλειστικώς, αναφερόμενες στη διάταξη αυτή και χωρίς να είναι οπωσδήποτε απαραίτητη η σχετική δήλωση του παθόντος (όπως απαιτείτο για παράδειγμα με την μέχρι τώρα ισχύουσα διάταξη του άρθρου 315 παρ. 1 Π.Κ. και απαιτείται με τη νέα διάταξη του άρθρου 314 παρ. 2 Π.Κ.), ενώ, με την παράγραφο 3, προβλέπεται η οριστική παύση της ποινικής δίωξης στις περιπτώσεις αυτές, όταν η υπόθεση έχει αχθεί ενώπιον του αρμοδίου Δικαστηρίου, υπό την προϋπόθεση όμως της συναίνεσης του παρόντος κατηγορουμένου.

Όσον αφορά την προϋπόθεση της παρουσίας του κατηγορουμένου στο ακροατήριο, υπάρχει δυνατότητα εφαρμογής της διατάξεως αυτής και όταν ο κατηγορούμενος εκπροσωπείται από συνήγορο, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 340 παρ. 3 ΚΠΔ, αφού κατά τη ρητή πρόβλεψη του νόμου, στην περίπτωση αυτή, ο κατηγορούμενος θεωρείται παρών και ο συνήγορός του ενεργεί όλες τις διαδικαστικές πράξεις γι' αυτόν, με αποτέλεσμα να μην απαιτείται η αυτοπρόσωπη εμφάνιση του κατηγορουμένου. Να σημειωθεί ότι και σ' αυτήν την περίπτωση δεν προβλέπεται πλέον ότι στις παραπάνω περιπτώσεις αποχής από την ποινική δίωξη και οριστικής παύσης της ποινικής δίωξης, δεν θίγονται τα δικαιώματα των παθόντων, που μπορούν να τα επιδιώξουν στο αρμόδιο πολιτικό δικαστήριο. Και σ' αυτήν την περίπτωση, η εφαρμογή της διατάξεως είναι δυνατή.

Με το άρθρο **46 ΚΠΔ** με τίτλο τον ήδη υπάρχοντα «Αποχή από ποινική δίωξη ανηλίκου» ορίζονται τα εξής:

«1. Αν ανήλικος τελέσει αξιόποινη πράξη, η οποία είναι πλημμέλημα, ο εισαγγελέας μπορεί να απόσχει από την άσκηση της ποινικής δίωξης αν κρίνει, ερευνώντας τις περιστάσεις υπό τις οποίες τελέστηκε η πράξη και την όλη προσωπικότητα του ανηλίκου, ότι η άσκησή της δεν είναι αναγκαία για να συγκρατηθεί ο ανήλικος από την τέλεση νέων αξιόποινων πράξεων. Απαιτείται σε κάθε περίπτωση ακρόαση του ανηλίκου.

2. Στον ανήλικο μπορεί να επιβληθούν με διάταξη του εισαγγελέα ένα ή περισσότερα από τα αναμορφωτικά μέτρα που προβλέπονται στις περιπτώσεις α' έως και ια' του άρθρου 122 παρ. 1 του Π.Κ. Με την ίδια διάταξη ορίζεται και η προθεσμία συμμόρφωσης. Για την έκδοση της διατάξεως απαιτείται προηγούμενη έκθεση του αρμοδίου επιμελητή ανηλίκων. Αν ο ανήλικος συμμορφωθεί με τα μέτρα και τις υποχρεώσεις που του επιβλήθηκαν, ο εισαγγελέας ενεργεί σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 43 παρ. 3. Σε αντίθετη περίπτωση ο εισαγγελέας κινεί την ποινική δίωξη σύμφωνα με το άρθρο 43 παρ. 1.»

Με το άρθρο αυτό δεν εισάγεται καμία ουσιαστική τροποποίηση της προϊσχύσασας διατάξεως του άρθρου 45 Α Κ.Π.Δ., εκτός βεβαίως από το γεγονός της αυτονόητης μη πρόβλεψης της τέλεσης πταισματος από τον ανήλικο, δεδομένης πλέον της καταργήσεως των πταισμάτων με τον ΠΚ. Επομένως, παραμένουν οι ίδιες προϋποθέσεις της δυναμικής εφαρμογής της διατάξεως αυτής, ήτοι η κρίση του Εισαγγελέα ότι η άσκηση της ποινικής δίωξης δεν είναι αναγκαία, σε συνδυασμό με τις περιστάσεις τέλεσης της πράξης και την προσωπικότητα του ανηλίκου.

Με το άρθρο **47 ΚΠΔ** με τίτλο τον ήδη υπάρχοντα «Αποχή από ποινική δίωξη μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος» ορίζονται τα εξής:

«1. Σε υποθέσεις σχετικές με τις αξιόποινες πράξεις των άρθρων 159, 159Α, 235, 236, 237 και 237 Α Π.Κ. και τις συναφείς με αυτές πράξεις, είναι δυνατόν, μετά από έγκριση του αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου που εποπτεύει και συντονίζει το έργο των εισαγγελέων εγκλημάτων διαφθοράς, να χαρακτηρίζεται ως μάρτυρας δημοσίου συμφέροντος με πράξη του κατά τόπον αρμόδιου εισαγγελέα πλημμελειοδικών ή του εισαγγελέα εγκλημάτων διαφθοράς όποιος, χωρίς να εμπλέκεται καθ' οιονδήποτε τρόπο στις εν λόγω πράξεις και χωρίς να αποβλέπει σε ίδιον όφελος, συμβάλλει ουσιωδώς, με τις πληροφορίες που παρέχει στις διωκτικές αρχές, στην αποκάλυψη και δίωξη τους. Η κατά το προηγούμενο εδάφιο πράξη του εισαγγελέα μπορεί να ανακαλείται με τον ίδιο τρόπο και σε οποιοδήποτε στάδιο της ποινικής δίκης, αν ο εισαγγελέας κρίνει ότι δεν συντρέχουν οι λόγοι που τον οδήγησαν στην έκδοση της.

2. Αν έχει υποβληθεί έγκληση ή μήνυση για τα εγκλήματα της ψευδούς κατάθεσης, της ψευδούς καταμήνυσης, της συκοφαντικής δυσφήμισης ή της παραβίασης υπηρεσιακού απορρήτου του ποινικού κώδικα ή για τις πράξεις των παραγράφων 4 ή 8 του άρθρου 22 του Ν. 2472/1997 σε υπόθεση σχετική με τις αξιόποινες πράξεις που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο, ο αρμόδιος για την άσκηση της ποινικής δίωξης εισαγγελέας, πριν από κάθε άλλη ενέργεια, ενημερώνει σχετικά τον αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου που εποπτεύει και συντονίζει το έργο των εισαγγελέων εγκλημάτων διαφθοράς.

3. Αν ο αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου κρίνει μετά από την κατά την προηγούμενη παράγραφο ενημέρωσή του, ότι η ποινική δίωξη των εγκλημάτων της προηγούμενης παραγράφου, δεν είναι απαραίτητη για την προστασία του δημοσίου συμφέροντος, μπορεί να παραγγείλει στον αρμόδιο για την άσκηση της ποινικής δίωξης εισαγγελέα την οριστική αποχή από την ποινική δίωξη για τις εν λόγω πράξεις. Αν ανακληθεί η πράξη χαρακτηρισμού μάρτυρα δημοσίου συμφέροντος, ο αρμόδιος αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου ανακαλεί την παραγγελία του για την οριστική αποχή από την ποινική δίωξη».

Με τον νέο Κ.Π.Δ. δεν τροποποιείται ουσιαστικά η εν λόγω διάταξη, η οποία παραμένει ως έχει, με αποτέλεσμα προϋποθέσεις αυτής να είναι: α) να υπάρχει υπόθεση των προαναφερθέντων άρθρων, β) η προηγούμενη έγκριση του αρμοδίου Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου, γ) η μη εμπλοκή, καθ' οιονδήποτε τρόπο, του προστατευόμενου μάρτυρα στις υπό διερεύνηση πράξεις και δ) οι πληροφορίες του μάρτυρα να συμβάλλουν ουσιωδώς στην αποκάλυψη και δίωξη των υπό διερεύνηση εγκλημάτων. Αξιοσημείωτο είναι ότι έχει κριθεί πως η απόδοση της ιδιότητας του μάρτυρα δημοσίου συμφέροντος στα πρόσωπα του άρθρου 45 Β ΚΠΔ είναι δυνατή σε οποιοδήποτε στάδιο της προδικασίας, ακόμη και μετά το πέρας της διαδικασίας (βλ. την υπ' αρ. 7/2015 ΠρΕισΕφΑθ. ΠοινΔικ. 2015/417).

Με το άρθρο **48 ΚΠΔ** με τίτλο «Αποχή από την ποινική δίωξη πλημμελημάτων υπό όρους» ορίζονται τα εξής:

«1. Σε περιπτώσεις πλημμελήματος που απειλείται στον νόμο με ποινή φυλάκισης έως τριών ετών με ή χωρίς χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας, ο εισαγγελέας πρωτοδικών μπορεί, ύστερα από σύμφωνη γνώμη του οριζόμενου από τον διευθύνοντα το δικαστήριο πρωτοδίκη και εφόσον συντρέχουν επαρκείς ενδείξεις ενοχής, να απόσχει προσωρινά από την ποινική δίωξη με αιτιολογημένη διάταξή του, υπό τον όρο ότι αυτός στον οποίο αποδίδεται η πράξη θα

συναινέσει να εκπληρώσει όρους που κρίνονται ως κατάλληλοι να ικανοποιήσουν το δημόσιο συμφέρον για τη δίωξη και να μειώσουν τις συνέπειες της πράξης. Για τον λόγο αυτόν ο εισαγγελέας καλεί αυτόν, στον οποίο αποδίδεται η πράξη, να εμφανισθεί ενώπιόν του μόνος του ή με συνήγορο. Τέτοιοι όροι είναι ιδίως: α) η ουσιώδης προσπάθεια συμφιλίωσης με τον παθόντα, β) η καταβολή ορισμένου χρηματικού ποσού σε φιλανθρωπική οργάνωση ή σε κοινωφελές ταμείο, γ) η συμμόρφωση σε υφιστάμενη υποχρέωση διατροφής, δ) η συμμετοχή σε πρόγραμμα κοινωνικής εκπαίδευσης, ε) η παρακολούθηση ορισμένου αριθμού μαθημάτων οδήγησης.

2. Στις περιπτώσεις των πλημμελημάτων, που προβλέπονται στα άρθρα 216, 242 παρ. 1 και 2, 375 παρ. 1 και 390 παρ. 1 εδ. α' Π.Κ. και στους νόμους 1599/1986, 2803/2000, 2960/2001, 4557/2018 και 4174/2013 ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορεί, ύστερα από σύμφωνη γνώμη του οριζόμενου από τον διευθύνοντα το δικαστήριο πρωτοδίκη και εφόσον συντρέχουν επαρκείς ενδείξεις ενοχής, να απόσχει προσωρινά από την ποινική δίωξη με αιτιολογημένη διάταξή του, υπό τον όρο ότι αυτός στον οποίο αποδίδεται η πράξη θα αποκαταστήσει πλήρως την προκληθείσα ζημία καταβάλλοντας αποδεδειγμένα ή κατά δήλωση του παθόντος το κεφάλαιο και τους τόκους υπερημερίας. Για τον λόγο αυτό ο εισαγγελέας καλεί αυτόν, στον οποίο αποδίδεται η πράξη, να εμφανισθεί ενώπιόν του μόνος του ή με συνήγορο και, αν το κρίνει αναγκαίο, προηγουμένως τον παθόντα.

3. Πριν από την έναρξη της διαδικασίας προσωρινής αποχής από την ποινική δίωξη ενημερώνεται ο παθών από την αξιόποινη πράξη, ο οποίος έχει το δικαίωμα να διατυπώσει εγγράφως ή προφορικά τις απόψεις του στον εισαγγελέα, οι οποίες εκτιμώνται ελεύθερα.

4. Ο εισαγγελέας ορίζει στον υπόχρεο εκπλήρωσης των όρων χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τους έξι μήνες, το οποίο μπορεί να παραταθεί για ακόμη τρεις μήνες. Η διάταξη του άρθρου 113 Π.Κ εφαρμόζεται και εδώ. Ο εισαγγελέας μπορεί με τη συναίνεση του καθ' ου οι όροι, να προβεί στην τροποποίηση ή άρση ειδικότερων όρων.

5. Εφόσον αυτός στον οποίο τέθηκαν οι όροι τους τηρήσει, ο εισαγγελέας εκδίδει διάταξη με την οποία απέχει οριστικά από την ποινική δίωξη και ενημερώνει σχετικά τον κατά την παράγραφο 1 του παρόντος οριζόμενο πρωτοδίκη.

6. Σε περίπτωση μη εκπλήρωσης των όρων από το πρόσωπο στο οποίο αποδίδεται η πράξη, η αρχική συναίνεσή του για την εφαρμογή της διαδικασίας δεν επιτρέπεται να αξιοποιηθεί σε βάρος του σε μεταγενέστερα στάδια της διαδικασίας.

7. Αν στις παραπάνω περιπτώσεις έχει ήδη ασκηθεί ποινική δίωξη, το αρμόδιο δικαστήριο στο οποίο παραπέμπεται να δικάσει η υπόθεση μπορεί, ύστερα από πρόταση του εισαγγελέα και εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 1, να παύσει προσωρινά την ποινική δίωξη, επιβάλλοντας κατά την κρίση του στον κατηγορούμενο τους ανάλογους προς την πράξη όρους. Οι παρ. 2 έως 5 ισχύουν αντιστοίχως.

8. Η παραπάνω διαδικασία αποχής από την ποινική δίωξη, δεν μπορεί να εφαρμοσθεί εκ νέου για το ίδιο πρόσωπο σε περίπτωση τέλεσης ομοειδούς εγκλήματος».

Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με το ήδη κατατεθέν σχέδιο νόμου της Αναθεωρητικής Επιτροπής Κ.Π.Δ., προβλέπεται αφ' ενός μεν, ότι στις περιπτώσεις των πλημμελημάτων της παρ. 2 προστίθενται και αυτά των άρθρων 386 παρ. 1 εδ. α', 386 Α παρ. 1 και 386 Β παρ. 1 περ. α' Π.Κ., αφ' ετέρου δε, η κατάργηση του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 7 περί αντίστοιχης εφαρμογής των παραγράφων 2-5 και από το Δικαστήριο.

Με τη ρύθμιση αυτή προωθείται η δυναμική προσωρινή αποχή από την άσκηση της ποινικής δίωξης από τον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών, με την έγκριση Πρωτοδίκη. Η εκπλήρωση των όρων αυτών οδηγεί σε οριστική αποχή από την άσκηση της ποινικής δίωξης. Απαραίτητη προϋπόθεση για την εφαρμογή του άρθρου είναι η συνδρομή επαρκών ενδείξεων για την άσκηση της ποινικής δίωξης, αφού σε περίπτωση διαπίστωσης της νομικής ή ουσιαστικής αβασιμότητας της καταγγελίας, η αρχειοθέτηση ή απόρριψη της τελευταίας με βάση τα άρθρα 43 και 51 Κ.Π.Δ. είναι μονόδρομος (βλ. σελ. 24 της Αιτιολογικής Έκθεσης του ΚΠΔ).

Η διαδικασία αυτή εκκινεί με πρωτοβουλία του Εισαγγελέα, χωρίς να απαιτείται να υποβληθεί σχετική αίτηση από τον εγκαλούμενο-μηνυόμενο. Σε περίπτωση δε που έχει υποβληθεί τέτοια, αυτό δεν σημαίνει ότι είναι υποχρεωτικό να ξεκινήσει η διαδικασία, καθώς αυτό επαφίεται στην κυριαρχική κρίση του Εισαγγελέα, ο οποίος διατηρεί το δικαίωμά του να ασκήσει ποινική δίωξη, παραπέμποντας τον εγκαλούμενο-μηνυόμενο στο ακροατήριο του αρμοδίου Δικαστηρίου. Αντίστοιχα, τυχούσα αντίθεση του παθόντος στην πρόοδο της διαδικασίας αυτής δεν δεσμεύει τον Εισαγγελέα, αλλά εκτιμάται ελεύθερα από αυτόν όπως προβλέπεται και στην παράγραφο 3 του άρθρου.

Παρατηρείται η διαφοροποίηση ότι για τα αδικήματα της παραγράφου 2, ο Εισαγγελέας έχει τη δυνατότητα, αν το κρίνει αναγκαίο, να καλέσει προηγουμένως και τον παθόντα, εκτός από αυτόν στον οποίο αποδίδεται η πράξη, κάτι που δεν προβλέπεται για τα αδικήματα της παραγράφου 1. Και για τις δύο περιπτώσεις βέβαια, προβλέπεται η προηγούμενη ενημέρωση του παθόντος, ώστε να διατυπώσει εγγράφως ή προφορικώς τις απόψεις του.

Τίθεται το ζήτημα της πρακτικής εφαρμογής της διατάξεως αυτής, καθώς δεν ορίζεται, για παράδειγμα, το χρονικό σημείο της χορήγησης της σύμφωνης γνώμης του Δικαστή. Από το περιεχόμενο της διατάξεως συνάγεται ότι η διαδικασία πρέπει να γίνει κατά τον εξής τρόπο: 1) Κλήση από τον Εισαγγελέα του προσώπου στο οποίο αποδίδεται η τέλεση της πράξης ώστε να συναινέσει στην εκπλήρωση των όρων που θα τάξει ο Εισαγγελέας ή όχι, συντασσομένης σχετικής εκθέσεως. 2) Ενδεχόμενη κλήση από τον Εισαγγελέα και του παθόντος στις περιπτώσεις των εγκλημάτων της παραγράφου 2. 3) Ενημέρωση του παθόντος σε κάθε περίπτωση. 4) Σε περίπτωση συναίνεσης του προσώπου στο οποίο αποδίδεται η τέλεση της πράξης, έγγραφο του Εισαγγελέα προς τον αρμόδιο Δικαστή, με τους επιβλητέους όρους, για τους οποίους έχει ήδη συναινέσει το πρόσωπο στο οποίο πρόκειται αυτοί να επιβληθούν. 5) Σε περίπτωση χορήγησης σύμφωνης γνώμης από τον Δικαστή, έκδοση από τον Εισαγγελέα Διατάξεως περί προσωρινής αποχής από την ποινική δίωξη. 6) Έλεγχος εκπλήρωσης των όρων. 7) Έκδοση από τον Εισαγγελέα Διατάξεως περί οριστικής αποχής από την ποινική δίωξη, σε περίπτωση εκπλήρωσης των όρων.

Καθώς ο νόμος δεν ορίζει σχετικά, θα μπορούσε ο Εισαγγελέας να απευθυνθεί εξ αρχής στον Δικαστή για τη χορήγηση σύμφωνης γνώμης, πριν εκκινήσει τη διαδικασία με την κλήση του προσώπου στο οποίο αποδίδεται η πράξη και τις λοιπές ενέργειες, ώστε, σε περίπτωση διαφωνίας του Δικαστή, να αποφεύγεται η άσκοπη κίνηση της διαδικασίας, ωστόσο, φαίνεται ορθότερο να εκφέρει την κρίση του ο Δικαστής, αφού έχει στη διάθεσή του ολόκληρο το υλικό της διαδικασίας, ήτοι να γνωρίζει και για τη συναίνεση του φερομένου ως δράστη, αλλά και τις απόψεις του παθόντος, αφού πρόκειται περί δικαιοδοτικής κρίσης.

Τίθεται επίσης το πρακτικό ζήτημα της εκπλήρωσης και του ελέγχου εκπλήρωσης κάποιων εκ των, ενδεικτικώς βέβαια, προβλεπόμενων όρων, όπως για παράδειγμα, αυτού της ουσιώδους προσπάθειας συμφιλίωσης με τον παθόντα, καθώς ανακύπτει το ερώτημα ποιο είναι το κριτήριο για το ουσιώδες της προσπάθειας και πως ελέγχεται εάν καταβλήθηκε πράγματι η προσπάθεια ή όχι και ποιοι θα μπορούσαν να είναι οι τρόποι της συμφιλίωσης αυτής. Επίσης, δεν προβλέπεται με ποιο τρόπο εκπληρώνονται και πως ελέγχονται οι όροι της συμμετοχής σε προγράμματα κοινωνικής εκπαίδευσης και της παρακολούθησης ορισμένου αριθμού μαθημάτων οδήγησης, καθώς και ποιοι είναι οι φορείς που τα διοργανώνουν. Για παράδειγμα, όσον αφορά την ομοιάζουσα περίπτωση της ποινικής διαμεσολάβησης, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3500/2006 περί ενδοοικογενειακής βίας, τις σχετικές αρμοδιότητες τις έχει το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης ή άλλες μονάδες, όπως οι κινητές Μονάδες Ψυχικής Υγείας, ενώ, όσον αφορά αντίστοιχα μέτρα που επιβάλλονται σε ανήλικους, η συνεπής παρακολούθηση και ολοκλήρωση του προγράμματος ελέγχεται από την Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων. Βέβαια, όσον αφορά προγράμματα παρακολούθησης μαθημάτων, είναι γνωστό ότι τέτοια πραγματοποιούνται είτε από μη κυβερνητικές οργανώσεις, είτε από τα κατά τόπους Τμήματα Τροχαίας, είτε από τις Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων για τους Νομούς Αττικής, Θεσσαλονίκης και Αχαΐας, παραμένει όμως το ερώτημα ποιος θα μεριμνήσει για την παρακολούθηση του προγράμματος από το πρόσωπο στο οποίο θα έχει επιβληθεί ο σχετικός όρος. Ενδεχομένως, με πρωτοβουλία της Εισαγγελίας Πρωτοδικών.

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι πλέον, όσον αφορά τις πράξεις της παραγράφου 2 του εν λόγω άρθρου, αυτονόητα, καταργούνται οι διατάξεις των άρθρων 1-9 του Ν. 4312/2014, με τις οποίες προβλεπόταν ότι σε περίπτωση πλήρους ικανοποίησής του παθόντος, ετύγχαναν εφαρμογής οι προϊσχύσασες διατάξεις των άρθρων 384 και 406 Α.Π.Κ.

Εξ άλλου, με το άρθρο **49 ΚΠΔ** με τίτλο «Αποχή από την ποινική δίωξη κακουργημάτων υπό όρους» ορίζονται τα εξής:

«1. Στις περιπτώσεις των κακουργημάτων, που προβλέπονται στα άρθρα 216 παρ. 3 και 4, 242 παρ. 3, 4 και 5, 375 παρ. 2 και 3 και 390 παρ. 1 εδ. β' και 2 Π.Κ και στους νόμους 1599/1986, 2803/2000, 2960/2001, 4557/2018 και 4174/2013 ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορεί, ύστερα από σύμφωνη γνώμη του οριζόμενου από τον διευθύνοντα το δικαστήριο πρωτοδίκη και εφόσον συντρέχουν επαρκείς ενδείξεις ενοχής να απόσχει προσωρινά από την ποινική δίωξη με αιτιολογημένη διάταξη του, υπό τον όρο ότι αυτός στον οποίο αποδίδεται η πράξη θα

αποκαταστήσει πλήρως την προκληθείσα ζημία, καταβάλλοντας αποδεδειγμένα ή κατά δήλωση του παθόντος το κεφάλαιο και τους τόκους υπερημερίας. Για τον λόγο αυτό ο εισαγγελέας καλεί αυτόν, στον οποίο αποδίδεται η πράξη, καθώς και τον παθόντα να εμφανισθούν ενώπιόν του μετά ή δια συνηγόρου. Σε περίπτωση απόπειρας ως αποκατάσταση νοείται η χρηματική ικανοποίηση του ζημιωθέντος λόγω της ηθικής βλάβης, η οποία για την εφαρμογή των διατάξεων της αποχής δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη των τριάντα χιλιάδων ευρώ με την επιφύλαξη της διεκδίκησης τυχόν υπερβαινουσών το ως άνω ποσό αξιώσεων στα πολιτικά δικαστήρια. Σε περιπτώσεις συμμετοχής, η καταβολή του χρηματικού ποσού για την αποκατάσταση της προκληθείσας ζημίας από έναν συμμετόχο, ωφελεί και τους υπόλοιπους. Αν κάποιος από τους συμμετόχους δεν επιθυμεί την αποχή υπό όρους, η υπόθεση χωρίζεται και ακολουθείται ως προς αυτόν η τακτική διαδικασία. Η διαδικασία του παρόντος άρθρου δεν επεκτείνεται στα συρρέοντα εγκλήματα που δεν περιλαμβάνονται στα ως άνω εγκλήματα, ως προς τα οποία η δικογραφία χωρίζεται με πράξη του εισαγγελέα.

2. Ο εισαγγελέας ορίζει στον υπόχρεο χρονικό διάστημα για την αποκατάσταση της ζημίας που δεν υπερβαίνει τους οκτώ μήνες το οποίο μπορεί να παραταθεί για ακόμη τέσσερις μήνες. Η διάταξη του άρθρου 113 Π.Κ εφαρμόζεται και εδώ.

3. Εφόσον ο υπόχρεος αποκαταστήσει πλήρως τη ζημία, ο εισαγγελέας εκδίδει διάταξη με την οποία απέχει από την ποινική δίωξη υπό τον όρο ότι ο υπαίτιος δεν θα τελέσει ομοειδές κακούργημα ή πλημμέλημα εντός τριετίας από την έκδοση της ως άνω διάταξης. Αν δεν τελεστεί ομοειδής αξιόποινη πράξη εντός της παραπάνω τριετίας η αποχή από την ποινική δίωξη καθίσταται οριστική. Οι διατάξεις του άρθρου 113 Π.Κ. για την αναστολή της παραγραφής του αξιόποινου εφαρμόζονται και εδώ, χωρίς να ισχύει ο χρονικός περιορισμός της παρ. 2 του άρθρου 113 Π.Κ. Σε περίπτωση παραβίασης του όρου αυτού, η ποινική δίωξη, για την οποία αποφασίστηκε η υφ' όρον αποχή, κινείται μόλις η καταδίκη για το έγκλημα που τελέστηκε εντός της τριετίας καταστεί αμετάκλητη. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 301.

4. Οι διατάξεις των παρ. 3, 6 και 7 του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζονται αναλόγως».

Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με το ήδη κατατεθέν σχέδιο νόμου της Αναθεωρητικής Επιτροπής Κ.Π.Δ., προβλέπεται ότι στις περιπτώσεις των κακούργημάτων της παρ. 1 προστίθενται και αυτά των άρθρων 386 παρ. 1 εδ. β', 386 Α παρ. 1 εδ. β' και παρ. 3 και 386 Β παρ. 1 περ. β' Π.Κ.

Το άρθρο 49 ΚΠΔ κινείται σε αντίστοιχη κατεύθυνση με το άρθρο 48 για πλημμελήματα, αν και με πιο περιορισμένο πεδίο εφαρμογής, ομοίως δε η διαδικασία είναι δυναμική και απόκειται στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών να κρίνει εάν θα την ενεργοποιήσει ή όχι. Οι ουσιώδεις διαφορές τους έγκειται: i) Στο γεγονός ότι εδώ προβλέπεται μόνο η πλήρης αποκατάσταση της προκληθείσας ζημίας, χωρίς την επιβολή άλλων όρων. ii) Στο γεγονός ότι ο Εισαγγελέας καλεί πάντα και τον παθόντα να εμφανισθεί ενώπιόν του, υποχρεωτικά και όχι δυναμικά. iii) Στο γεγονός ότι γίνεται πρόβλεψη και για τους συμμετόχους. Κάτι τέτοιο δεν γίνεται στο άρθρο 48

και στην παράγραφο 2, ωστόσο, η τυχούσα μη αναλογική εφαρμογή της διατάξεως του άρθρου 49 και στην περίπτωση του άρθρου 48, αναφορικά με τους συμμετόχους πάντα, θα επέφερε όλως ανεπιεική αποτελέσματα, αφού θα έπρεπε να αξιωνεται η πλήρης ικανοποίηση του παθόντος από έκαστο των συμμετόχων. iv) Στο γεγονός ότι γίνεται πρόβλεψη για τα συρρέοντα εγκλήματα. Ομοίως φρονούμε ότι πρέπει να γίνεται αναλογική εφαρμογή και στις περιπτώσεις του άρθρου 48 ΚΠΔ. v) Στο γεγονός ότι μετά την πλήρη αποκατάσταση της ζημίας, δεν επέρχεται οριστική αποχή από την ποινική δίωξη, αλλά αποχή υπό τον όρο ότι ο υπαίτιος δεν θα τελέσει ομοειδές έγκλημα εντός τριετίας από την έκδοση της σχετικής Διατάξεως, περίπτωση κατά την οποία κινείται η ποινική δίωξη κατά τα προαναφερθέντα. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το γεγονός ότι κατά το χρονικό διάστημα της τριετίας δεν ισχύει ο χρονικός περιορισμός της παραγράφου 2 του άρθρου 113 Π.Κ., με αποτέλεσμα το διάστημα αυτό να μην υπολογίζεται για τη συμπλήρωση του χρόνου αναστολής της παραγραφής.

Κατά τα λοιπά, όσον αφορά τα πρακτικά ζητήματα της διαδικασίας ακροάσεως του υπόπτου και του παθόντος και την έκδοση των σχετικών Διατάξεων, ισχύουν όσα αναφέρθηκαν για το άρθρο 48 ΚΠΔ. Και σ' αυτήν την περίπτωση δε, πρέπει να αναφερθεί ότι πλέον, όσον αφορά τις πράξεις του εν λόγω άρθρου, αυτονόητα, καταργούνται οι διατάξεις των άρθρων 1-9 του Ν. 4312/2014, με τις οποίες προβλεπόταν ότι σε περίπτωση πλήρους ικανοποίησης του παθόντος, επιβάλλονταν μειωμένες ποινές. Βέβαια, η επιβολή μειωμένων ποινών προβλέπεται πλέον, κατά τη διαδικασία της ποινικής συνδιαλλαγής των άρθρων 301 και 302 ΚΠΔ.

Τέλος, με το άρθρο **50 ΚΠΔ** με τίτλο «Αποχή μετά από εντελή ικανοποίηση» ορίζονται τα εξής:

«1. Στα εγκλήματα που αναφέρονται στα άρθρα 381 παρ. 1 και 2 και 405 παρ. 2 Π.Κ., αν, μετά την εξέτασή του και μέχρι την άσκηση της ποινικής δίωξης, χωρίς παράνομη βλάβη τρίτου, αυτός στον οποίο αποδίδεται η πράξη αποδώσει το πράγμα στον παθόντα ή τους κληρονόμους του και συνταχθεί σχετική δήλωση περί ανυπαρξίας άλλης αξίωσης από την πράξη ή ικανοποιήσει εντελώς τον παθόντα, καταβάλλοντας αποδεδειγμένα ή κατά δήλωση του τελευταίου ή των κληρονόμων του το κεφάλαιο και τους τόκους υπερημερίας, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών απέχει οριστικά από την άσκηση ποινικής δίωξης με αιτιολογημένη πράξη του, η οποία υποβάλλεται προς έγκριση στον εισαγγελέα εφετών.

2. Στην απόπειρα των πράξεων της παρ. 1 αρκεί η δήλωση του παθόντος ή των κληρονόμων του ότι έχουν ικανοποιηθεί».

Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με το ήδη κατατεθέν σχέδιο νόμου της Αναθεωρητικής Επιτροπής Κ.Π.Δ., προβλέπεται ότι στις περιπτώσεις των εγκλημάτων της παρ. 1 προστίθενται και τα προβλεπόμενα στον Ν. 2803/2000.

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού προβλέπεται η οριστική αποχή από την άσκηση ποινικής δίωξης στην περίπτωση της κατά τα ανωτέρω εντελούς ικανοποίησης του παθόντος των εγκλημάτων των άρθρων 372-378, 386, 386 Α, 386 Β, 387, 389, 390, 394, 397 και 404 Π.Κ., είτε πλημμεληματικής είτε κακουργηματικής μορφής. Ουσιαστικά πρόκειται περί των διατάξεων που

προβλέπονταν στα άρθρα 384 παρ. 2 και 406 Α παρ. 2 Π.Κ., με την ουσιώδη διαφορά ότι ενώ μέχρι τώρα, οι σχετικές δικογραφίες ετίθεντο στο αρχείο, με αιτιολογημένη πράξη του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών, πλέον θα εκδίδεται αιτιολογημένη πράξη του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών περί οριστικής αποχής από την άσκηση ποινικής δίωξης, η οποία θα υποβάλλεται στον Εισαγγελέα Εφετών για έγκριση. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το γεγονός ότι από τη διατύπωση του νόμου και συγκεκριμένα από την έκφραση «απέχει» προκύπτει σαφώς ότι στην περίπτωση που συντρέχουν οι σχετικές προϋποθέσεις, ο Εισαγγελέας είναι υποχρεωμένος να απέχει οριστικά από την άσκηση ποινικής δίωξης και δεν προβλέπεται δυναμική εφαρμογή της διατάξεως όπως στα προηγούμενα άρθρα.

Εν κατακλείδι, όπως προαναφέρθηκε και όπως αναφέρεται και στην Αιτιολογική Έκθεση, οι εν λόγω διατάξεις θεσπίστηκαν με σκοπό την αποσυμφόρηση της δικαστικής ύλης και την επιτάχυνση της απονομής της δικαιοσύνης. Σίγουρα, κάποιες εξ αυτών οδηγούν στο αποτέλεσμα αυτό, ωστόσο, δεν είναι βέβαιο ότι όλες τους θα έχουν την ίδια επιτυχία και αποτελεσματικότητα. Απομένει να φανεί στην πράξη, ωστόσο, ήδη μέχρι την περασμένη εβδομάδα, στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης δεν είχε εκδοθεί καμία Διάταξη περί αποχής από την ποινική δίωξη σύμφωνα με τις νεοπαγείς διατάξεις των άρθρων 45 παρ. 2, 48 και 49 Κ.Π.Δ.